

כיתה
ו'

שימור ופיתוח היילכו שניהם יחדיו?!

ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות, הפך עם חזרת עם ישראל לארצו לאחר אלפיים שנות גלות, לתאריך המציין את היחס לסביבה, לטבע, ומביע את הקשר בין האדם לאדמה, ואת האחריות של האדם כלפי הטבע. מנהג הנטיעות הרווח בט"ו בשבט, מזכיר לנו את מצוות הנטיעות (ויקרא י"ט, כ"ג):

"וְכִי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ, וְנִטְעַתֶם כָּל עֵץ מֵאֵכֶל."

במדרש תנחומא (ורשא) פרשת קדושים סימן ח', יש דגש מעניין בנוגע לנטיעות אלו:

"כי תבואו אל הארץ ונטעתם. אמר להם הקב"ה לישראל אף על פי שתמצאו אותה מליאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא הוזהירין בנטיעות שנאמר 'ונטעתם כל עץ מאכל', בשם שנכנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים אף אתם היו נוטעים לבניכם."

הנטיעות הן אחד המעשים הראשונים המצופים מעם ישראל בכניסתו לארץ. המדרש מדגיש שהנטיעות אינן תלויות בצורך שהעם מגלה עם כניסתו לארץ. גם אם הארץ מלאה בעצים ובכל טוב, על העם להקדיש זמן לנטיעות. הנטיעות הן הצהרת כוונות על דמותה של החברה ושל המדינה העתידה לקום על ידי העם היהודי בארץ ישראל, ולהיות מופת ואור לגויים. זו מדינה שהבסיס שלה היא הנתינה. גם כשדור הנכנסים לארץ אין צורך בעצים, הם משקיעים ונוטעים עצים למען הדור הבא.

הרב קוק, בפתגם חודש שבט כותב:

"חשק נטיעת אילנות, נובע מחפץ הטבת הדורות הבאים, המובלט בתוקפו בעץ החרוב."

הנטיעה מבטאת יותר מכל את הנתינה. הנוטע יודע שייתכן שהוא לא יזכה ליהנות מפירות השקעתו, ובכל זאת – הוא שמח שהדור הבא ייהנה. זו נתינה ללא מטרות רווח. נתינה מתוך אכפתיות ורצון להיטיב.

השיעור הבא עוסק בשימור ופיתוח.

שימור ופיתוח נמצאים במרכז הדיון על הנתינה לדורות הבאים.

יש מי שיאמר שדווקא פיתוח הארץ ובנייתה הם המחויבות שלנו כלפי עם ישראל בדורות הבאים, ושעלינו לוודא שיהיו מספיק יישובים, דירות למגורים, מפעלים לתעשייה, תשתיות, חקלאות וכו'. יש מי שרואה את הדברים הפוך וגורס שהאחריות שלנו היא לשמר את משאבי הטבע לטובת הדורות הבאים. לאפשר גם להם ליהנות מהטבע, מיופי הבריאה, מאוויר צח, וממקורות אנרגיה טבעיים.

מהן אותן "נטיעות מודרניות" שעלינו להשאיר לדור הבא? מהי הנתינה המצופה מאיתנו כלפי העתיד?

כיצד נבטא את החפץ שלנו בהטבה לדורות הבאים?

מהו "עץ החרוב" בתקופה שלנו?

האם הנתינה היא בשימור או בפיתוח?

אולי אם הבחינה תיעשה קודם כל בתוכנו פנימה, ונהיה מוכנים לענות בכנות מהו המניע שלנו לעשייה, האם הוא הרצון לתת ולהיטיב עם הדור הבא, או מניעים אגואיסטיים וזמניים, נוכל להתחיל לצעוד אל עבר התשובה הראויה.

[למעבר לשיעור יש לחצות כאן](#)